

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 34.

Indult Bétsből, Kedden, Április' 29-dikén, 1828.

B é t s.

Ő Tsászári Királyi Felsége a' folyó Aprilis hónap 25-dikén következő kegyelmes kézírását méltóztatott a' Fels. Királyi Magyar Udvari Cancellaria Első Vice Cancellariusához Nagy Méltóságú Revisnyei Gróf Reviczky Ádám Úr Ő Excellentiájához bocsátani.

Kedves Gróf Reviczky!

Megesmervén a' Grófnak Erántam és a' Státus eránt eddig mutatott hív 's megkülönböztetett szolgálatját, egyszersmind az azokkal való teljes megelégedésemnek bizonyosságául, Én a' Grófot Első Magyar Udvari Cancellariusomnak ezennel kinevezem; meggyőződven a' felől, hogy a' Gróf az Én Személyemhez eddigvaló hív ragaszkodásával és megbizonyított szolgálatbeli buzgóságával munkásan igyekszik tovább is, benne helyezettett bizodalmanak tökéletesen megfelelni."

Bétsben Ápr. 25-dikén 1828-ban.

Ferentz. m.s.k.

O r o s z B i r o d a l o m.

Berlini Újságok Sz. Pétervárából ezeket közlik: Az Orosz Tsászár Ő Felsége Ápr. 5-dikén költ Tsászári Rendelésében több nevezetes fényes hivatalokra lett kineveztetések, megtiszteltetések és

Katonai rangba lett előléptetések fordulnak elő. Ezek között különösen 's általában említést érdemlenek ezek.

Gróf N e s s e l r o d e, ki eddig a' külső dolgokra ügyelő Ministeriumnak Igazgató Fője volt, a' Birodalom második Cancellariusává tétetett.

A' következő főbb Hivatalokat viselő Nagyok nyertek Rendtízimereket vagy más megtiszteltető kegyelemjeleket:

Gróf K o t s u b e i a' Birodalmi Fő-Tanáts Elölülője, és Hertzeg W o l k o n s k y a' Tsászári Ház Ministere 's Ő Felsége General A d j u t á n s a, mind ketten a' Sz. András Rendének gyemántos Tzimerét nyerték. — N a r i s c h k y n Udvari Marschal egy drága pikszissel tiszteltetett meg, mellyet az Ő Felsége Répe ékesít; — Hertzeg D o l g o r u c k i pedig az Ő Felsége képével. — Belső titkos Tanátsos T a t o l m i n, a' Birodalmi Tanáts tagja Sz. Wladimir Rendének első rendű nagy Keresztjét; Státus Tanátsos és Státus Titoknok D a s c h k o w pedig, valamint Státus Tanátsos B e k l e m i s c h e w is Sz. Anna Rendének első rendű Tzimerét nyerték. — R o d o f i n i k i n belső Titkos Tanátsos ki az Ázsiai Osztálynak Birodalmi Colégiumában külső dolgokra ügyelő Director, Sz. Wladimir Rendének 2-dik rendű nagy keresztjével tiszteltetett meg; Z a c h a r s h e w s z k y Generál-Májor pe-

dig egy briliántos pikszist nyert ajándé-
kul, mellyet a' Tsászár Neve első be-
tűinek egymásba folyó vonásai ékesít-
nek. 's a' t.

Április 6-dikán költ Tsászári Parau-
tsolatja Ő Felségének 27 Oberstereket
leptet elő General Májori rangra: ugyan
abban Hertzeg Mentzikoff Ő Felsége Ge-
nerál Adjutánsa Contra-Admirálissá ne-
veztetik ki, 's a' t.

Apr. 4-dikén igen pompás halotti
pompa tartatott itt az Evangélicusoknak
Sz. Anna nevű templomában Gyalogság
Generálisa Gróf Lambsdorff Má-
tyás Úrnak utolsó tiszteletére ki életé-
nek 83-dik esztendejében meghalálozott.
A' boldogultnak szerentséje vala a' most
Uralkodó Tsászár és Mihály Pawlo-
witsch Tsász. Nagy Hertzeg mellett,
mind addig míg emberkort értek, neve-
lésre ügyelő Directornak lenni. Midőn Ő
Felsége 1817-ben házasságra lépett; ak-
kor Lambsdorff Generális a' Tsászár ál-
tal Grófi rangra emeltetett. A' megholt-
nak az özvegyén kívül öt fija, három
leányi és tizenhat unokái maradtak.

N a g y B r i t a n n i a.

Ápril. 13-kán a' Külső Minister Osz-
tályjában Kabinet Gyűlés volt, mellyre
a' Ministerek az előtt való éjtszaka hívat-
tattak meg. — Clinton Úr Portugal-
liából lett megérkezése után, másnap
mindjárt Minister Dudley-nál és Mi-
nister Huskissonnál dolgozott.

Máltából Febr. 28-káról ezt írják:
A' mult Tsötörtökön bevádoltak itt egy
Görög Hajós Kapitányt hét legényjével
együtt azért, hogy ő tavaly az Afrikai
partoknál egy Máltai kereskedő hajót
kirablott. Az Itélő-szék állott Admiralis
Codrington előlülése alatt 4 Tengeri
Tisztekből. A' vádoltattak Juryt (12
Esküdteket) választottak. Ezeknek fele

Külföldiekből állott. A' Jury — melly,
a' mint tudva van, egyedül arról ítélt,
hogy: a' vádoltatott bűnös e' vagy nem?
a' nélkül, hogy a' bűnösre büntetést szab-
na; mivel az már, az Itélőszék dolga
— minekutánna három napot minden
emberi társaságtól elzárva a' peresfelek
kihallgatásával eltöltött volna: Vasárnap
estve egy oldalszobába vonta félre ma-
gát 's tanátskozását folytatta. Itt már az
ételt is elfogták — a' szokás szerént —
tőlök. De 24 óra mulva egynehányan köz-
zülök az éhség miatt rosszul lettek;
úgy hogy kéntelen volt az Itélőszék ne-
kik ennivalót és orvosságot küldeni, az-
zal az izenettel, hogy addig ki nem eresz-
tetnek, míg ítéletet nem hoznak. Végre
tegnap reggel, 9 órai tanakodás után,
tsakugyan hozának ítéletet, melly sze-
rént a' Kapitány és 6 hajóslegény bűnös,
1 ártatlan. Annyival különösebb pedig
a' tanátskozásnak illy mód nélkül hosz-
szas vólta, hogy a' Jury tsak hamar az-
után, mikor az Oldalszobába bément
az Itélőszékhez ezt izente ki: „A' bévá-
doltatott 8 személyek között hét felől
tökéletesen egy értelemben vagyunk,
de a' 8-dikra nézve nem egyezhetünk
meg“ Erre az Itélőszék természet sze-
rént azt felelte, neki arra semmi gondja
nintsen, a' Jurynek az a' kötelessége,
hogy ítéletet, még pedig vagy egy aka-
rattal vagy éppen ne, hozzon. Az a' 8-
dik, a' ki felől különbözően ítélték az
Esküdtek, egy 17 esztendős legény vólt,
a' kinek az Anyja Görög Országból siet-
ve ide jött, hogy fijasát, ha lehet, meg-
mentse. Egy Esküdt ezt a' legényt ártat-
lannak ítélte, mind a' mellett is, hogy
most másodszor került illyen dologban
törvény elébe, és ezen ítélete mellett
olly makatsúl megátalkodott, hogy a'
a' többi 11 Itélő társát meggyőzte. Ez
az Esküdt egy Spanyol Kiköltözött volt,
a' ki a' Cortesek Testörzösseregét ve-

zérlette, mikor Ferdinandot Madridból Cadixba vitték.

A' közelebb mult egy pár Esztendőben Angliában az Ország jövedelme ennyire ment: 1826--1827 Eszt. 46,181,124 f. Sterlingre (mintegy 461 millió ezüst forintra.)

1827—1828 Eszt. 47,182,816 font Sterlingre.

Frantzia Ország.

A' Követek Háza Elölülője Royer-Collard Úr April. 12-kén a' következő beszédet tartotta a' Királyhoz: „Felséges Uram! Ez az a' nap, mellyet ez előtt 14 esztendővel a' hozzánk érkezett „Törvényességet (Legitimité) mint az „igazságnak, rendnek és békességnek eleven képét, köz öröm kiáltással fogadtak. Ennek köszöni Frantzia Ország a' „Chartat, ennek köszöni jó Királyjait; „minden elme meg van nyugtatva, minden szív meg van nyerve. Ohajtjuk, hogy „ez a' Törvényesség, Szabadságainknak „oltalmazója, Századokig maradjon fel „ugyan azon szabadságokkal! Ohajtjuk, „hogy az a' Felséges Ház, a' mellyben „az nyugszik, nemzetségről nemzetségre szent pá'ásokat adjon a' Despotismus „és az Anarchia ellen! Mi, mint a' Nemzet bizodalmanak élő műszerei, sie „tünk a' Felséged Királyi Széke előtt „mély tiszteletünknek és tántoríthatatlan „hűségünknek adóját letenni“ — A' Király ezt felelte: „Örömmel veszem a' „Követek Háza Érzéseinek kinyilatkoztatását ezen az örvendetes napon. Azon „Törvényesség, a' mellyről az Úr szólla, „záloga lesz továbbra is azon boldogságnak és békességnek, mellyet az Frantzia Országra hozott. A' Bátyám, míg „élt, teljes erejével ezen munkálkodott. „Ötet az Isten magához vette. Nekem is, „e' míg élek, a' lesz tzielja minden töre-

„kedéseimnek, hogy azon szeretetet „mellyet a' Frantziák akkor kimutattak „megérdemeljem. Nyúgodtan halok meg, „ha a' Frantzia Országot virágzó állapotban hagyhatom, bizonyos lévén benne, „ne, hogy Maradékaim alatt állandóan „tovább fog ez virágozni.“

Marquis Londonderry Párisban van, 's felöle azt hirlelik, hogy a' mostani Követnek Lord Granville nek helyét fogja elfoglalni.

Azon beszédnek, mellyet Montbel Úr April. 12-kén a' volt Ministereknek törvényben való idézésére nézve tartott, a' foglalata ide megy ki: Uraim! Az előttünk lévő Esedezőlevél írója azt kéri, hogy a' volt Ministerek vád alá vétetődjenek, felhozván erre okúl a' tölök ajánlott törvényeket, és általok aláírott Rendeléseket, a' háborút, a' békességet, az Amerikai Szabad Társaságokat, a' Fekete Kabinétet, az Algiri Deyt, a' Deficitet, Görög Országot, a' Jesuitákat és Mahmud Szultánt. Én, mind ezen felhordott környülállásokban semmi okot sem látok a' vádra. A' melly törvényeket a' feljebbi Ministerium ajánlott és a' két Háznak eleibe terjesztett, azokat vagy elfogadta a' két Ház, vagy nem fogadta el. Az első esetben ellene szóllani sem lehet; a' másodikban tsak annyit mondhatni, hogy a' Ministerium olyan törvényeket javaslott, mellyeket a' két Háznak nem tetszett jóvá hagyni. — A' Királyi Rendeléseket mikor a' Minister aláírja, az által azt bizonyítja, hogy azon Rendelés a' Törvényeknek nintsen ellenére. Ugy de egy sints az itt értetődött Rendelések között, mellyeket a' Királynak ne lett volna jussa adni. Miért vádoltatnak hát a' Ministerek? — A' Spanyol Ország dolgába való avatkozást és a' Spanyol háborút vetik továbbá a' Ministeriumnak szemére. Ugy de a' Hadizenés a' Király jussa, azomban arra a'

két Ház is, a' mikor előttök megfordult, egyezését adta. — A' Görög Országi dolgokban a' Nemzet betsülete compromittáltatott, és, a' józan Politikának ellenére, egy Keresztes háború forma Had indíttatott. De hát a' megmentett szerentsétlenek háládatossága, a' Londoni Szövetségnek igazságos volta és a' Bissón vitéz halála tekintetben sem jönnek? — A' Ministerium sokakat a' Követek között megvesztegetett. Uraim! Ez a' vád nem csak a' volt Ministereket, hanem a' Házat is érdekli. De szerentsére nem lehet bebizonyítani. Mert, hogy némely Követek az Országlószéktől hívatallal vagy más Kegyelemjellel tiszteltettek meg, az azt mutatja, hogy talentaikat és érdemeiket nem csak az őket Követeknek nevező Választók, hanem az Uralkodó is esmerte. — „A' Választásbeli szabadságnak ellenére dolgozott a' volt Ministerium“ De hogy esik hát, hogy 80,000 Választók között az a' híres Comité Directeur csak egynehányat tud nevezni, a' kiket kárhozatni lehet. Azomban ki kívánhatja, hogy az Országlószék minden befolyásáról lemondva lépjen az erős Oppozíciók elébe? — „A' temérdek, szinte 200 millióra menő Deficit a' volt Ministerium munkája „De tudva van a' Finantz Minister jelentéséből, hogy ez, nem titokban a' Congregatiókra és Absolutistákra elfetsérlett summa, hanem az egész Ország előtt esmeretes adósság. A' rossz lelkűség Uraim! szereti a' Deficit szót emlegetni; és én tudálom, hogy a' tudatlan nép rettentésére az egész Nemzeti adósság Tőke-summáját is (melly 4,000 millió Franknál szaporább) ijjesztő Popántzúl fel nem hozzák. — Azomban Uraim! mikor én tagadom, hogy a' Chártának (a' Haza árulásáról és a' Constitúció felforgatásáról szóló) 56-dik cikkelyét a' volt Ministeriumra alkal-

maztatni lehetne: nem mondom én azzal azt, hogy a' feljebbi Ministerek nem hibáztak. De hol van az a' Minister a' ki az emberi gyarlóság, hiba és tévelygés alól ki volna vétetve? — Minden esetre tanátsosabb ezen Esedezőlevelet Iróhivatalba (Bureauban) nem küldeni, hatsak azt nem akarják az Urak az ott felhordott környülállásokból következtetni, hogy a' Ministereket Törvénybe kell idézni. Nem lévén bizonyos, hogy a' Főrendek ítélete miképpen fog kiütni, arra szeretnék az Urakat reá venni, hogy addig is mondják ki reájok a' Kárhozható Ítéletet. Az Enguerrand de Marigni (a' Szép Filep első Ministere) nevét hozzák fel, hogy arról, a' leg égre kiáltóbb igazságtalanság, jusson kinek kinek eszébe. De van egy megvesztegethetlen 's megkérdelhetetlen Bíró, Uraim! az Idő, melly az igazságtalanul hozott ítéleteket magoknak a' Bíráknak fejére mondja ki. Az Aristides emlékezetét az Ostracismus, és a' Straffordét a' reáhozott utálatos ítélet nem homályosítja meg. Nem szóllok többet — szomorú dolgok jutnak eszembe. Én az Esedező levélnek a' napitárgyak közzé való felvétetetését tanátslom“ — De ez a' tanáts el nem fogadtatott.

Ugyan azon Ülésben, felolvasott a' Finantz Minister egy törvény-javallást, melly szerént az Országos adósságok nagy könyvébe 5 procentel számálva 4 milliónyi jövedelmű jószág vagy Rente (melly 80 millió Tőkesummát ábrázol) iratik be a' rendkívül való Költségeknél meggyőzésére; és a' fundált adósságok 40 millióról 40,800,000 Frankra emeltetnek fel. A' Jusztitz Minister Gróf Portalis felolvasta az Újságleveleket és Havi írásokat illető új törvény-javallást, melly szerént minden 21 esztendőn feljül lévő Frantziának, bizonyos Cautio letétele mellett, szabad

Újságlevelet vagy Havi Írást kiadni, a' nélkül, hogy arra valamely meghatalmaztatás szükséges lenne; úgy mind az által, hogy annak, a' ki a' felelet terhét viszi, a' neve mindég ki legyen nyomtatva. Tudományos Újságokat vagy Havi Írásokat, ha a' Párisi Universitas valamelyik Fakultása az eránt Ő Felségénél jelentést tézen, Cautio tétel nélkül is lehet kiadni. — A' Ház mind a' két törvényjavallást elfogadta, 's kinyomtatni parantsolta.

K h i n a.

A' Cantoni Ánglus Újság a' mult November elején költ darabjában írja: „A' Tatár Országi vagy Kis Bukariai háború megszűnt és a' Tsászári seregek visszatértek. A' pártosok Ákrától Kásgrig hátra nyomattattak, és Yarkand 's Koten városai újra a' Tsászár hatalma alá jöttek. A' Pártosok vezére (egy Muhammedanus) a' ki a' kis Bukariai Thronusra vágy, nem került kézre; és az a' hír jár, hogy az Orosz Határszéli Kormányozóktól nyert segítséggel újra meg jelent a' tsata piatzon. — Az Ország-lószéket nagyon kifogyasztotta ez a' háború a' pénzből, úgy hogy most a' Birodalmi Tiztségeket és Hivatalokat kén-telen pénzen árúlni. De ez a' Hivatalok pénzen vásárolhatásáról való rendelés, mellyet tsak a' kén-telenség tétet az Udvarral, tsak egy esztendőre szöll, míg abból a' háborubeli költségek ki-ke-rülnek.)

G ö r ö g O r s z á g.

A' Görögországi közönséges Újság egy levelét közli Gróf Capodistrias Praesidensnek azon Biztossághoz, melly egy Nemzeti Pénztár felállítására va-gyon kinevezve. A' levél Febr. 20-dikán

költ, 's foglalatja röviden ide megy ki: hogy a' Praesidens Úr, mint már előre is tudtára adta volt a' Görög Egye-sületnek, 25 ezer tallért fordít egy Nemzeti kintstár felállítására, mint a' mennyi summára megy körülbelől mind-össze az, a' mit Görög Ország barátjai-nak keresztyéni emberszeretetek reá bí-zott. Ez úttal küldött a' Praesidens a' Kintstárba 7000 tallért. Maga Gróf Ca-podistrias a' végre adott 1000 tallért, a' körulte lévő Tisztviselők adtak 1200 tallért; Domboli János Úr 700 tallért 's így többen 200 vagy száz tallért. 's a' t.

E l e g y e s D o l g o k.

A' Tunnelből a' Tamezis alatt a' víz szinte egészen ki van takarítva. De mivel a' Társaság pénze elfogyott, folytatni a' munkát nem lehet. „De hát, — így szöll a' Morning Chronicle, — semmit sem fognak a' Közönség, a' Ministerek 's a' Fő Nemesek a' dolgon segíteni? Hát úgy beleszerettek a' Londoni Pénzes emberek a' déli Amérikai interest sem adó Bonsokba, (adósság felvételére utasító hiteles írás) hogy egy krajtzárt sem adnának azon Munka vég-bevitelére, melly a' Fő városnak hasz-nára 's a' Nemzetnek ditsőségére szol-gálna? Szégyen, gyalázat! ha így félben kelletik e' nagy munkának maradni, melly minden eddigvalókat felyül mül. Ez Anglia fényes nevéen, letörölhetetlen motskot fog ejteni.

Ö Tsász. Kir. Felsége különös ke-gyelemből megengedte, hogy a' Bétsi Wiedeni nagy Theatromnak mostani bir-tokosa Hruschovai Hruschowszky Cajetán Ts. K. Kamarás Úr ezt a' Theatromot a' hozzá tartozó két épülettel együtt különös Lottéria által kijátszathassa.

Merey Sámuel, Végecs Jó'sef, és Malatinszky Antal Urak; Úti Biztosoknak: Leleszi Kovách Ágoston, és Keler Elek Urak; ezek után valamint a' Megyebéliek közül, úgy a' szomszéd Megyékből ezen Polgári innepünkre megjelent Egyházi, és Világi Úri Rendekből számos Tábla-Bírák, és néhány tiszteletbeli Esküttek kineveztetvén, és mindnyájan a' törvényes hitet letévén, Nagy Méltóságú Örökös Fő-Ispány Urunk a' Tiszti újító-széket Fő-Elöljárói fontos intésekkel teljes ékesen szóllásával berekeszté; mind a' két napon 150. személyekre terítetett asztalánál gazdagon megvendégelvén a' Tettes Rendeket, kik valódi lelki örömmel köszöntötték el poharaikat Ő Excellentiájának betses életéért, kinek ezen Tiszti újító-szék alkalmával Nagy lelkűsége, és ritka mású kegyessége jelesen kitündöklött.

Mi módon lehet a' zsindeyes és akármelley fafedelű házakat a' tűz ellen legbizonyosabb módon őrizni és bátorságba helyheztenni?

Ez felette fontos kérdés; mellynek megfejtésére az ahoz értők sokféle és néha nem megvetendő hasznos találmányokkal állottak már elő. Ezek annyival inkább figyelmetességet gerjesztettek, mivel egy időtől fogva, a' tűzi veszedelmek nagy mértékben elhatalmazván, a' miatt egész helységek lángok prédáivá lettek. — Sokféle mázok, olajos és firnátz festékek között, mellyek e' végre a' fa fedelek bekenésére javasoltattak, több esztendei tapasztalás után leghasznosabbnak találtatott hazánknak több Vármegyéiben is Kis Enyitzkei Ns.

Rómer Hazánkfiának, idevaló Bétsi Chémikusnak és az esmeretes Chlór-káli készítőjének egy bizonyos Mázza, mellynek egy része Sósavanyból áll. Ha ezen itt említett Reverékkal a' fa bémázoltatik, az abba erősen behat és a' fával mintegy egyesül, mellynek az a' következése tapasztaltatott, hogy a' fa tartósabb lett, mivel nem hathatván be abba sem a' változó levegő ereje, sem az esső nedvessége, az által, nemcsak a' kiszáradásnak, revesedésnek és rothadásnak sok ideig ellene áll, hanem egy könnyen meg sem gyúladhat. Több esztendei tapasztalás megbizonyította ugyan is már, hogy a' nevezett mázzal béitatott ház fedelek, mint valamelly kőkéreggel bé lévén borítva, ha tüztámadáskor a' szélvész rájok hordta is az égő zsindelet, nádat, vagy szalmát, azért meg nem gyúladtak 's így a' tűz terjedésének szerentsés oltalom gátúl szolgáltak.

Hogy e' részben tisztelt Olvasóinknak környülállásosabb Tudósítással szolgálhassunk, megkértük magát az említett Oltalom-máz feltalálóját és készítőjét, hogy illy hasznos találmánya felől bővebb tudósítását megnyerhetnők. (Ezen Velünk közlött Előadást, a' jövő Újságlevelünkbe közöljük.)

A' pénz folyamat Április' 28-dikán ;
közép ár :
A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji 89 5/10
Az 1820-béli sorsosok, 143 3/4
Az 1821-béli hasonlók, 116
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 42 3/4 for. keltek, mind Conv.
A' Bank-Aktziák keltek 1012 2/5 forinton Conv. Pénzben.

Szerkeztető és Kiadó Márton Jó'sef, Professor.

Nyomtató Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro. 752.)